

**Vallavanõmb Needo Ülo
kuda Moosten kultuurivõrku**

Kae lk 2

**Puutüümeistre hindas
vana puu näko**

Kae lk 3

**Ruitlanõ saa-i inämb
juustu süvvä**

Kae lk 4

90 aastat Eesti vabariiki Võrol ja Põlvan

Seo neljapäevä, 31. vahtsõaastakuu pääväl kell 13 saa Põlva kultuurikeskõson näta vannu filmikroonikit Eesti vabahussõast ja Eesti vabariigi sünnülost.

Tuust aost kõnõlõs Rāpinā kodoluu-urja Ainelõ Ago.

Sammu filme näüdātās riidi, 1. radokuu pääväl kell 13 Võrol Kandle kultuurimajan.

2. radokuu pääväl kell 16 tulõ tansaman Kandle kultuurimajan Tarto rahu aastapäävä kontsõrtaktus, kõnõlõs Raudvasara Valdur.

Paiga pääle oodõtas nii Põlvan ku Võrol kõiki aoluu-huviliidisi.

Vabahussõa avvusammas Haanin.

Vahtsõnõ inemine Võro tiatriateljeen

Seost aastagast om Võro tiatriateljeel vahtsõnõ tekevjuht: Võro nuurmiis Kuudi Garrett (23), kiä nakkas tiatriprojektõ juhtma ja arvõmajandust kõrnan hoitma.

Võro tiatriateljeel juhi Tubina Taago sõnno perrā olf kotussõ pääle kolm tahtjat, Garrett passõ tuuperäst, et opp tuudsamma tüüd – Villändin kultuurikõreraldust – ja om peri Võrolt.

Seost aastagast võtt Võro

Kas tiāti juttõ vabahussõan käünüist inemiisist?

Vabahussõast kõnõldas parhilla pallo. Uma Lehe toimõndusõlõ kõlist vabahussõa-urja Partsi Ülo ja pallõf lehelugõjiddõ käest küssü, kas kiäki näist om tundnu vabahussõan käünüid.

Ku kiäki om tundnu vai om kuulnu mõnõ sugulasõ vai tutva käest huvitavit juttõ vabahussõan olnuiddõ inemiisi kotsilõ, pallõsi Uma Lehe toimõndusõlõ kirotā vai kõlistā tel 78 22 221 vai 56 606 494.

Parõmba jutu ilmutami är.

UL

RAHMANI JANI PILT

Midä tetä võõra piniga?

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Midä tulõ tetä, ku su elämiste tulõ võõras pini ja ei mõtlõgi inämb är minnä? Edimäne kotus, kost säändsel juhul api saa, om uma vallavalitsus.

Ütel hää pääväl saisi mi moro pääl võõras pini. Olf väega sõbõr, tükse tarrõ ja mi ketipini mano. Mi ketipini Polla es kannaha säänest asja, ai lõvva õkva võõralõ pinile külge ja pitsif nii, et pinikene naas tsipa tagajalgu limpama.

A es lää võõras pini är ei suurõmba käest pessäsamisõ ega inemiisi hurjutamisõ pääle. Visas aknõ ala pikäle ja olf viil hummogu kah säääl. Käve viil kõrra Polla man ja sai viilkõrd pessä. Pini olf jahipini muudu, inemiisi ja kodoeläjidega harinu. Arvada, et jahin är kaonu. Arvada otsitas tedä takan.

Kõlisti valda. Sõmmõrpalo asõvallavanõmb Hollo Aare selet, et pini saa viiä Võrolõ vařopaika, kas sõs säält pinipüüdjä perrā telli vai esi viiä. Vald om nõun pini viimise ja vařopaigan pidämise kinni masma.

HARJU ÜLLE PILDİ

Sääne pini meile tull – umanik, mine perrā! Kāsiku Ülle man om pōra viil viis pinni, kiä ummi peremihi uutva.

Et pini hüpäs hää meelega esi auto pääle, sõs veimi tä är. Sammamuudu tekk ka üts tōnõ pere mi küläst, kink mano kah ilda aigu üts pini tull ja taha es kah sukugi är minnä.

Asõvallavanõmb Hollo Aare kõnõf, et säänest pini-hätä tulõ iks ette, aastan tulõ kooni küm-

me pinni vařopaika viiä. Ku om väärt pini, lätt peremiis sinnā tedä otsma.

Võro eläjide vařopaiga pernaanõ Kāsiku Ülle selet, et ku umanik pinile perrā tulõ, mass tä pini tuumisõ ja hoitmisõ (50 kruuni päiv) kulu esi kinni. Ku

tulõ-i, sõs mass vald.

Kāsiku Ülle ütelf, et nä piät pinni hoitma 14 päivä, päält tuud või eläjekese vahtsõlõ umanigulõ är anda. «Üttegi pinni meil är ei tapõta!» kinnüt tä ja ütelf, et pinnega olõ-i hätä, noid tahetas häste. Tuu iist kassõ taha-i joht kiäki.

Mõnistõ vallavanõmb Lindebergi Tõnu ütelf, et timä vallon om pinnega veidü häti olnu. Vald om väiku, valla eläjätõhtri Mõttusõ Arvo tiid suurt jako kodoeläjist näko piten ja om seoniaoni pinne peremehe iks üles lõidnõ.

Suurõ Rāpinā valla juht Helmi Teet ütelf, et tankandin käü asi niimuudu, et ku om määnegi pini tulnu, sõs saa vald tuud kas valla lehen vai raadion kuuluta, küländ pallo api om ka külavanõmbist. Seoniaoni olõ-i juhust olnu, et pini peremiist ei lõütä. «Jahipinne juusk peris hulga är, näütises norra põdrapinnel omgi sääne kommõ.» selet vallavanõmb.

A noiddõ umanigu omma joba tedä ja pini viiäs tagasi.

A ku peris hulkja pini kimbutasõ, sõs om valla haldusspetsialist iks Võrolt pinipüüdjä vällä kutsnu.

Küsü pinne kotsilõ tel 529 9558 (Kāsiku Ülle)

Lõõdsamängjist tetäs joba tõist raamatut

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Savõrna lõõdsamiis Tartese Heino pand kokko joba tõist lõõdsaraamatut: raamatuhe saava Võro maakunna lõõdsamängjä ja –meistre, Põlva maakunna piire seen elänüist ja elävist meistrist tull raamat vällä minevääasta sügüse.

«Ku ma tei Põlva raamatut, sõs olf uskmalda, ku pallo inemise kõlisti ja lõõdsamängjist kõnõli.» seletäs Tartese Heino, kinkal läts teno toolõ raamadu kokkosäädmine pallo laapsampa.

Tartese Heino luut, et seo kõrd kõlistasõ talle Võro maakunna inemise (tel 501 5410) ja ütles, ku nä tiidvā midägi lõõdsamihi kotsilõ, mängvā esi vai hoitva koton vanna lõõdsapilli. «Põlva kandi vanul pillimihil olf väega hää miil, ku sai umast pillist ja mängõst kõnõlda, seod kõkkõ

om ka vahtsõ raamadu jaos väega vaia,» seletäs Tartese Heino. Tä uut teedüst kõiki Teppo-tüüpi lõõdsapille (mitte õnnõ Teppo Augusti ummi) ja noiddõ mängjide kotsilõ.

Sai valmis uma edimädse lõõdsapilli

Tartese Heino esi om no kah lõõdsameistre: tä tekk valmis uma edimädse lõõdsapilli, õnnõ sisu om tuul viil puudus. «Maja sai valmis, a müüblit olõ-i seen viil,» näütäs Tartese Heino vahtsõ läükvāt pilli. Täl om plaan Tarto meistri-mehe Tali Martiniga jutu pääle saia, et peräkõrd pillile sisu kah saasi.

«Hulga tüüd olf, kolmneli kuud sai nokitsõdus,» kõnõlõs Tartese Heino. «Kõgõpäält olf vaia mustiravva tetä, millega naada kirju lüümä. Mõni meistre viil om, kelle käest sai küstus, kuis tetä ja no omma mul joba tõsõ pilli jaos kah mustiravva är tettü.»

Mustri tull Tartese sõnno perrā «loomuligust intelligentist». Pill helkäs külh kõvastõ ja Tartes kitt, et parhillatsõl aol om jo kõiksugumast matõrjaali saia. Puutüükuan tull kah mitu kõrda kävvü, jupi ütē. «Nüürkant sai siia kõik pantus,» seletäs t ä .

HARJU ÜLLE PILT

Tartese Heino esitett lõõdsapilliga.

Vana pillimeistre Õigari Corneliusõ käest sai tä õigõ mõõduga traati klahvõ ala vetrõ tegemises ja lõõdsapappi. Muid juppõ sai õigõ mitmõ mehe käest küsümān käättüs.

Ku pill valmis saa, naatas tuu pääl lõõdsamängu oppama. «Põlvan sai lõõdsapappus käümā tougatus,» seletäs Tartese Heino. «Pillipuudus om kõva: vana pilli omma kõrrast är ja kehvä pilliga lätt opilasõl mängmise tuju ja tahtminõ är. A ku saa hää pilli kätte, nigu mu kunaginõ opilanõ Paide Külvi sai, sõs või täst hää mängjä saia. Külvi om mul kah abin oppaman.»

Pühapäävä olf Põlva muusikakoolin tōnõ pillioppus, huviliidisi tull kokko päält 20.

LAULUHIMOLIDSÕ MEHE!

Uma Pido kõrraldaja uutva teid laulõ opma.

Oodõtas kõiki, kel lauluhellü om, mõistminõ noodi perrā laulda olõ-i tähtsä.

Miihilaulu päiv tetäs
pühapäävä,

10. veebruarikuu pääväl
Võrol, kultuurimajan Kannel.

Alostus kell 15, kiä ei tiä, määnest hellü laulma piäs, võinu tulla kell 14.30.

Opitas selges miihikoori laulu ja ütiskoori laulõ miihi osa Umal Pido (31.05.2008, Kubija laululava pääl) laulmisõs.

Päävä lõpp om ildampa säitsme aigu õdagu.

Tulõja võinu hindäst teedä anda Ojari Triinulõ
tel 5332 2153 vai triinu.ojar@wi.werro.ee

UMA PIDO

Lõõtspilli mängmine lätt muudu!

Tundus, et lõõtspilli mängmine nakkas vanal Võromaal jälleki muudu minemä. Minevä pühapääv Põlvan tull oppusõlõ 20 inemist ja tuu om külländ suur nummõr.

Noorõ omma saanu pilli oppi joba aastit, kas sis Villändi kultuuriakadeemiä vai perämädsel aol ka Võro muusika-kooli man Võrol ja Haanin. Nüüt viil ka Põlvan ja Antslan. Ku peris noorõ õks mängi tahtva ja noid kah lövvüs, kiä taad pilli kullõlda ja taa perrä tandsi tahtva, jääs pillimäng pikäs aos Võromaalõ alalõ.

Lõõtspillimäng om sääne kommõ, miä periselt är häönü ei olõki, õks om viil mõni vanõmb pillimiis, kink käest noorõ oppi saava.

Sama lugu om võro keelega: vanõmba ja keskiälidse inemise omma taa kotost ütten saanu, a täämbädsile latsilõ tulõ tuud erälde opada. Om hää, et latsõ ei piä taad kiilt opma õnnõ raamatist, a saava tuud tetä ka vanavanõmbidõ käest.

Vanõmbil inemiisil, kiä midägi häste mõistva, kas sis ilosat vanaperälisest kiilt, pillimängu vai näütüses söögitegemise kunsti, tulnu inämb tegeldä noidõ kunstõ latsõlatsilõ oppamisõga. Sis om Võromaa umma näko ka aastidõ peräst ja taast ei saa üts ikäv veeremaa üte Euruupa väikuriigi nukun.

RAHMANI JAN

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja kt: Jan Rahman 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laiivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF

Trükjã: AS Võro Täht

Leht Internetin: http://www.umaleht.ee

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaestis kiil ja kultuur»

Ilm om külh vallalõ inämb ku varrampa, a tuu ei tähendä viil, et kõik piät ütte näko minemä Tsirgukeelist ja hindäsjäämisesest

Ütel puult om kuulda murõ eesti keele ja kultuuri püsümä jäämise peräst, tõsõlt puult võit sakõst kuulda välläütlemisi, mis tassakõistõ veeväki kultuurivaihtusõ poolõ.

Peräkõrd jäi silmã noorõmba rahva siän häste tunnõt muusika- ja laulumis Padari Tanel uma ütölusegä, et kiä iks tuud tsirgukeelist sidinät kullõlda viisis, tuujaos, et sinno kavvõmabal tähele pandas, om vaia inglüse keelen laulda. Tuu ütölüs käve eesti keelen laulmisõ kotsilõ.

Ma olõ-i muusikaarin asatundja nigu ei olõ arvada inämbüs inemiisi. Mu jaos omma laulu man ütõvõrra tähtsä nii sõna ku viis, nuu ütõnkuun tegevä laulust kas hää vai kehvä luu, midä kas tahat viil kuulda vai sis ei jääki tä miilde.

Võiolla laulumis Tanel es mõtlõgi, et tuhandõ inemise lugõva vai kuulva timä ütõlõst, miä selgehe nõst võõra keele umast korgõmba ja parõmba kotusõ päälõ.

Sõna jõud om väkev, tuuga pandas inemiisi mõttit raamõ sisse. Ku noorõlõ inemisele andas raami ette, või juhtu, et tä säält välläpoolõ inämb ei kaecki.

Mi edevanõmba otsõ iks hädä kõrral api kas ussisõnnust vai tsirgukeelist. Mõlõmba sõna omma viimätsel aol jäl rahva siän liikma lännu.

Ju sis om murõ ussõ takan. Murõ uma keele ja cloviie pe-

räst, esihindäs jäämise peräst, uma rahva peräst. Kas jõud väiku rahvas suurõn maailma kultuurikatlan läbikiitmiselõ vasta panda?

Maailm on külh vallalõ inämb ku kunagi varrampa, a tuu ei tähendä viil, et kõik piät ütte kiilt ja näko minemä. Ma võtnu tuud tõisilõ kultuurõlõ ligipäsemist ku hääd juhust hinnäst tõisiga kõrvuisi kaia.

Prõllatsõl aol omma uma keele ja kultuuri edesipüsümise otsa mi hindä käen.

Võimaluisi om pallo, mõista õnnõ targalt valli, millest haarda ja millest mitte. Kasvai mi väiku Eestimaa pääl om pia egä kant esisugumanõ.

Külländ pikkä aigu olf moodun sääne mõtlõminõ, et Eestimaa kõik nuka piät ütte muudu elojäre päälõ saama. A no peris selge om, et ilmangi ei saa clo saari pääl olõma sääne nigu Karula mäki vaihõl vai Peipsiveere rahvas ellä nii nigu inemise liinun eläse.

Tuust olf arvu saanu eski riigikõgo seltskund, kiä viil vana aastaga lõpuotsan Võro maakunnaga tutvvas saaman käve.

Olkõ umaperä kultuurin vai majandamiselon, tuud tulnu egä otsustamisõ man rehken-dä. Kõik mahu-i ütitside käsü-

EICHENBAUMI

KÜLLI,

riikligu programmi «Lõuna-estis kiil ja kultuur» juht

kirju ala, kuiki nii olnu lihtsämb.

Kultuuripoliitiga man rehken-dedäs iks inämb Eesti paikkundõ kirivõsega.

Tinavaasta om Lõuna-Eesti ja Seto kultuurõ edendämise programmõ kõrvalõ tulnu Kihnu ja kulda om olnu,

Et Saari programmilõ naatas hinge sisse puhkma. Eräle tukõ tahtva kultuurielõ edendämises mulgi ja Peipsiveere vanausõlõdõ.

Edevanõmbidõ tiidmiisi ja tarkusõ manu tagasijõudnuid om inämbki. Virumaa Lügenusõ kandi härksä inemise omma kampa lõõnu ja märgotasõ umakandi keele õpmisõ-õppamisõ päälõ.

Haridusministereeriumi toega pandas kokko perimõskultuuri õppamisõs valikainõkavva, mille perrä võinu kasvai egän koolin opada latsilõ tiidmiisi kodokandist.

Loodami, et ka Rahvusringhääling nakkas jõudma seo kirivõse edesiamisõni nii telen ku raadion, projektõviisi alostus om jo ammu tettü ja seo näütäs, et om nii sissu ku huvvi.

Eestläse ummi tsirgukiili halvas ei panõ, tuu om rikkus, midä tahetas hoita.

Kirä

Kiri kiroda aadrõssil
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist hono-rarri ei masta.

Kohe om jäänü pakmisõ papõr?

Loi perämädsest Umast Lehest taad kilekottõ-luku. Tuu om muidoki õigõ, et pakõndit saa-i kohegi panda ja kilekottõ videles egäl puul. A mille tuust es kirotõda, et poodi võisi pallo asä paprõ sisse panda, nigu vanastõ egäl puul tettü?

Paprõ sisse saasi käändä kõik asä, mis ei mäari. Kõik, kes uman majan eläse, saava paprõ perän är palota ja tõisil om kah hää naa paprõ vana-paprõ pakki panda.

Taa asäga piäsi puutõlõ päälõ käümä, taa olõ-i määnegi õigõ asi, et kõik asä õnnõ kile sisse pakitas. Kile ei mädäne jo är kah.

MARIA Võroit

Mille bussi es tulõ?

Tahtõ sõita pühapäävä, 13. vahtsõaastaku pääväl bussiga Võrolõ. Buss pidi tulõma Rammukalt.

Oodimi taad bussi nigu oina käest poigõ – es tulõki! Bussijaamast kästi kõlista bussijuhiõ, anti nummõr kah. Kõlistigi. Bussijuhi jutust tull vällä, et timä ollõv koskil kraavin kuusõõssõ kandman. Lubasi, et nakkas tulõma, a es tulõ muidoki. Sai sõs üte tutvaga kaubalõ, tä vei mu väiku massinaga Võrolõ är, a mis tuu kõik masma lätõ!

PAHANÕ BUSSISÕITJA Kündjält
(nimi om toimõndusõlõ teedä)

Seletäs AS-i Sebe Võro osakunna tüükõrraldaja Margi Heli: «Hädä alaõ tuuga, et tuu buss es saaki tuupäiv Missost Rammukalõ sõita – väega nilbõ tii olf. Võrolõ tuu buss siski lätõ, a Kõõ külä ja Kündjä vaihõl olf tii nii nilbõ, et bussijuht pidi kuusõõssõ tii päälõ pilma, et buss mäest üles saasi.

Buss sõit Kündjält Võrolõ külh, a jäi Võrolõ tunn aigu il-das. Kahjo külh, et meil ei tetä teid nii kõrda, nigu vaia.»

Latsõpõlvõmaalt

Hummogu tõi vanamiis postkastist Uma Lehe. Latskõnõ olf taa mullõ vahtsõs aastas telnu.

Tükk aigu loi võrokiilist sõnnu tähti piten. Tulõ miilde külh! Miil lätõ õkva hääs ja tuju parõmbas. Naar tull päälõ ja kodo miilde ja nigu kallis sugulanõ olõs küllän käünü.

Sis tull viimäne lehekülgi. Kae jah, sääll tuu tutvva kirämiis. Es saaki arru, mis tuu Ruitlasõ Olavi nii üles härgüf, et Kross klassikus saa, a timä ei saa. Ega viimäde leheküle päälõ ei saaki, piät iks edimäde päälõ olõma.

Kõgõ parõmbat Umalõ Lehele ja kõigilõ lehelugõjilõ. Katõ nädäli peräst omma postkastin jäl tervise latsõpõlvõmaalt.

MARI Tartust (kirotaja om teedä)

Needo Ülo: noorõ nakkasõ Moostehe tagasi tulõma

Ku Mooste vallavanõmb Needo Ülo (57) umal aol Tipi-koolin tüüstis- ja tsiviilehitise inseneris opsõ, mõista es tä joht arvada, et saa 2007. aastaga kultuurkapitali Põlva maakunna preemiä ja suurõn päävälehen kirotõdas, et tä olf tuu aastak üts kolmõst maakunna kõgõ tublimbast inemisest. Pia 12 aastakka valda juhtnu Needo käen asä edenese – Mooste mõisa lätõ egä pääväga ilosambas, tõmbas mugu kultuuritegejit ja ettevõtmiisi mano, noorõ tahtva kodokanti tagasi ja vallavanõmba veevõtõ külätiatril om kah hää minck.

Kuis sa Moostehe sait, Needo-nimelisõ omma jo hoobis säält Lasva kandist peri?

Õigõhe omma Needo peri Piusalt Vahtsõliina poolõ minnä. 1710. olf tah Paška Vanka, mu vana-vana (jne) vanaesä.

Ma esi tull päälõ tipikuuli Põlvalõ, olli EPT-h. Sõs tull naasõvõtõmisõ iso, sääll olf ütõs-elämise tarõ õnnõ elämises ja olf vaia suurõmbat kortõrit. Moosteh pakuti õkvalt parõmbat tüüd, kortõrit kah, ja tulligi Mooste näidõssovhoosi päächitajäs. Tulõvaasta saa 30 aastat Moosteh oltu – pia puul elost.

Kuis vallavanõmbas sait?

Edimädses vallavanõmbas olf Variku Elmar, vana Mooste sovhoosi juht. Lätõ pensionilõ, tull väiku vaakum, es olõ kedägi panda. Volikogoh es lää ütõski

HARJU ÜLLE PILT

Needo Ülo vidämisel om Mooste mõisa joba peris ilosas saanu.

kandidaat läbi ja mullõ kõnõldi, et olõ no sõs esi aotõlõstõ aastagi är, külh sõs mõtlõmi. Lätõ nii, nigu aotõliisi asjuga õks...

Illos suur Mooste mõisa om pia kõrda saanu. Kuis olõt nii suurõ asäga toimõ tulnu?

Ega taa kõrrah viil ei olõ. Jääs päälõ minno kah viil tege-mist! Umal aol lõpõf sovhoos pankrotiga ja inämbüs mõisa maiu müüdi suumlaisilõ är. Suumlasõ kümme aastat midägi es tii ja mõisa maja naksi kokko sadama – katussõ olli läbi. Inemise pagõsi kah kõik mõisast är.

Süä naas valtama: nii illos mõisa Moosteh, kas tuu piät lagonõma? Pikä kauplõmisõ päälõ olli suumlasõ nõuh huunõ vallalõ tagasi müümä. Et tettü ka Eesti mõisakuulõ ütõsüs, kuulõ naati kõrda tegemä, tullgi huvi mõisa kõrdategemise vasta.

Olõ esi kah Vinne aol opnu,

sõs olf päämine, et vana maaha tougada ja vahtsõnõ hoonõ kipõlt päälõ. Ku näi, kuis vannu huunit kõrda tettü om, tull huvi ja olõmi tah kah jo kolm aastat restauriirmise koolituisi tennü.

Ku mõisa päämaja, kuul, sai är tettüs, sõs tull usk, et taad asja saa aia külh. Tõnõ hää asi olf, ku mõisahuuvi sai tüüle ja sinnä tuu linakoda. Sai valitsõjamajja üte kooliõppaja elämä: timä olf edimäne inemine, kes mõisahe tagasi tull. Et Euroopa kah säändsit asju tugõ, vast õnnistus mõisa inämb-vähämb valmis tetä, et maja är pätetüs ja clo sisse saasi.

Olõt kõva kultuuritugõja: omma linapäävä, tõist aastakka tulõ keväjä Põlva folgipido Moosten.

Esi kah olõt mõnõ aastakümne lalnu ja näütõmängu tennü, sõs saat vähämbält kultuuriinemiisist arvo. Ku valitsõjamajjalõ

sai katus päälõ, trehväs nii, et Müürsepä Evelin tull küsümä, kas ei olõ ruumi, kohe kunstnigõlõ külõlisstudiõdõ tetä. Sai antus. Ku mõisa saal sai valmis, olf vaia tah kontõrtõ tetä. Ku suurõlõ hobõsõttalilõ sai katus päälõ, sõs tekkügi mõtõ ja Põlva folgitegejä esi tundsõ kah huvvi taad festivalli Moosteh tetä.

Kõnõlõ külätiatrist Virvendus, midä kah jõvvat vitä.

Moosteh ja Rasinal omma joba vanast olnu kõva tiatri-tegejä. Vinne aol jäi määnegi vahe sisse, nüüt saa jäl 27 aastat Mooste tiatrit. Asja võtt iist hingelt kultuuritegeläne Pilvistu Karl. Karla käve kõigi käest uufmah, et kas nä näütõtsõõri tulõva. Nii tä minno kah sinnä kutsõ. Tollõst aost olõ sääll olnu ja lõpu poolõ olõ esi kah väikeist viisi asamiis olnu.

Pikkä aigo kirotõ Osila Virve meile näütõmänge. Ku etendüs olf, sõs tull siia, vahtsõnõ näütõmäng ütõh. Tä meid kõiki tund ja vast olf täl joba kirotamisõ aigu silmi iih, kes kedä mäng. Parhilla mängimi Kitzbergi «Kosjasõitu», tah om mul lihtsä osa – vallavanõmb Volmer Vomm.

Bändimiis olõt kah. Ku kutsutas, kas esinemä läät?

Ma pillimiis ei olõ, a olõ ansamblih Julgur laulnu ja suurt trummi lõõnu. Pia 20 aastat tagasi sai sovhoosi aigu naisipääväs tettü kolm luku naisilõ. Sis tull järgmäne naisipäiv ja...

Jõvvat tetä ka Põlva kandi ütõ popimbat rahvasporti, orienteerumist.

Vaim om kõikaig olnu sääne, et paigal ei püsü. Ku Tipi-koolih olli, sai matkamah naatus käümä, Vinnemaad pitch. Tassakõistõ orienteerumah kah. Põlva om suur orienteerumisõ Meka, saa-i kõrvalõ jäiä. Maakunna karikavõistluisil om egä aasta väiku pinge: kats viimäst aastat olõ kariga saanu, muido olli nigu Keres – kõikaig tõnõ.

Kas pere ja kodo jaos kah seo kõgõ mant aigu jääs?

Tuu om kah ütõs hädä jah... Vahepääl näet naist jah hummogu, ku tüüle läät, ja ku õdagu kodo läät, sõs maka joba. Umal aol sai õks latsiga matkamah käütüs.

Kas vallarahvas käü su man kaibaman, et elo om rassõ?

No iks! No omgi jo! (muhelõs). Halvu asju piät vähämbält pruuvma praavita. Luustust and tuu, et paistus, et mõni nuur nakkas jäl tsõõriga tagasi tulõma. Kõik ei jõvva aastat lainu massa.

Kultuuri-, mõisa- ja külä-värk andva inemisele usku, et maal saa kah ellä. Et Moosteh tetäs midägi muud kah päälõ tüü ja om illos kotus. Üts mu uma lats mõtlõs Moostehe sügõsõst kooliõppajas tulla.

Küsse HARJU ÜLLE

Vanal puul om uma nägo

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Ku tiit vahtsõst lavvast asjo, sõs saava neo kõik ütesugudso ja tuu olõ-i sukugi põnnõv, löüd Vaabinast peri meistrimiis Saaveli Tarmo (44), kiä nikõrdas aoviidusses vanast lavvast piigli- ja pildiraamõ, kelli, müüblit ja muud põnovat.

Tarmo käest saa teedä, et tan om suur vahe seen, kas vana laud om võet huunõ põha-vai lõunapuulsõst külest. Lõuna puul om päiv puumustri rohkõmb «sisse sõönü», põhapuulnõ laud om rohckamb. Tuu olõ-i nii hää ku lõunapoolinõ laud, a kõlbas kah.

Matõrjaali om Tarmol hindä elämisest võtta, a tä korjas taad muialt kah. Lõüd näütises mõtsa vaihõlt mõnõ kokkosadanu lobotka. Vai sõs lahk mõni inemine vanna puukuuri vai küünü ja kink vana lavva hää meelega är. Tarmo tuu jäl tenõtähes piigli vasta.

Puutüuga tegeles Saaveli Tarmo perämäse viis-kuus aastakka. Turu löüdmine om küländ rassõ – Tarmo olõ-i suur laatu pääl käüjä miis, üte kõrra om Urvastõ urbanipäävä laadu pääl käünü. Võrolt ja Antslast käsitüüpoovidist timä asju üks ostõtas, a päämidselt suvitsõl aol.

Taa puutüvark om Tarmol rohkõmb nigu aoviidüs, muido om tä uma pikä elo joosul sada ammõit pidänü: olnu chitajä, kokk, kaupmiis, kecvitajä, lukksepp, vällämaal tüüd tennü.

Läts kuuli oppajas

A kavva sa õks kargat üte tüü mant tõsõ mano nigu tsirkukõnõ ossa pääl? Tuuperäst võt Saaveli Tarmo seost aastagast vasta kimmä

Saaveli Tarmo asjo saa osta Võro ja Antsla käsitüüpoovidist.

ammõdi: timäst sai Võro keskliina gümmaasiumi tüüoppusõ oppaja.

«Jupp aigu võtsõ huugu, kas minnä vai ei,» kõnõlõs Tarmo ja ütles, et vähämbält edimäse paar nädälit om koolin häste länü ja vahtsõnõ miisoppaja võeti õkvalt häste vasta. «Inemiisi om egäsugutsit: mõni om arvutin kõva käsi, tõsõlõ miildüs jäl midägi ummi kässiga tetä,» hindas Saaveli Tarmo ummi vahtsit opilaisi. Hindä meelest saa tä latsiga peris häste läbi.

«Ku inemine armastas umma tüüd, sõs tä oppas ka tuud häste,» kõnõlõs Tarmo kotsilõ Antsla kooli oppaja Rebäse Liivia, kiä kõrrald suvõl Tarmo man uma kooli latsilõ puutüüoppusõ: üte päävä MTÜ NogoKüla Teabe- ja Töötoad kunstilaagrist. Liivia ütles, et latsõ tei varna ja puujuurikist asjo, näile miildü vägega taa oppus ja Tarmol õkvalt ollõv taad oppamisõ suunt.

Et sõit om kallis, sõs eläs Tarmo neli päivä nädälil Võrol ja sõs sõit kodo. Pere lepüs: taa olõ-i vähämbält nigu vällämaal tüül käümine, et kõrra kuun näet.

Tarmo meelest omgi Võromaal tüü löüdmisega päämine hädä, et tüü om küll, a sakõst kavvõl ja sõidat suurõ jao palgast maaha. Piät vägega rehkenämä, kas sääne tüülkäümine üks är tasos. «Mul viil palgapäivä olnu ei olõ!» muhelõs tä.

Jämme juurõ Vaabina kandin

Sündünü ja koolin käünü om Tarmo Võro liinan, a et imäko-do Vaabinan olf latsõst pääle süämälähküne, sõs naas tä tan joba päält sõaväest tulõkit tassakõistõ tohkõndama.

Parhilla eläski tä periselt maal ütlen naasõ Reiljani Airega – Antsla gümmaasiumi sekretär – ja katõ väiku latsõga (kuus ja puultõist aastakka

REBÄSE LIIVIA PILT

Suvõl opõ Antsla latsõ Saaveli Tarmo man puutüüd.

vana). Naanõ om kah maalt peri ja pidä maaelost niisama pallõ nigu Tarmogi.

«Maal om illus! Vabadust ja umaette olõkit om inämb,» hindas Tarmo, kink meelest olõ-i määnegi hädä maal ellä ja liinan tüül kävü. «Suvõl om hää pallidõ jalguuga umma murru piten kävü!»

Tarmo talo om 20 hektärril

suur, nimi om Vahte: vanast olf seo vahepääline talo.

Tarmo om uman talon viiendät põlvõ peremiis. Nii timä imä-ku esäpuulnõ suguvõsa om Vaabina, Vana-Antslaja Vahtsõ-Antsla kandin elänü vähämbält 300 aasta ümbre. Teedüst timä iinkäüjide kotsilõ om jo inne 1700. aastagat.

Valgjärve vallast peri Pandi Valdo – miis nigu orkestri

VALPRI LIINA

21. vahtsõastakuu pääväl 1928 näkk Võromaal Valgjärve vallan ilmavalgust Pandi Valdo. Miis, kedä om 1999. aastagal loet saa 20. aastagasaa suurkuju sekkä. Pandi Valdo olf tuus aos joba är länü: tä kuuli 48-aastadsõlt 30. hainakuu pääväl 1976 Talinan, kon olf uma tüüga Eesti raadiolõ ja televiisiooniõ kuulsust kõranu.

Mul hindäl ei olõ Pandi Valdoga kokkuputmist olnu. Omma ummamuudu mälehtüse, mis timä mano juhatasõ.

1963. aastal kuuli Pühajärve sanatooriumin nalalaulu, kon olf juttu pidupidamisest: «...käib ringi klaas või õllekapp...» A cdesi tull nii: «Kuid siin om kuldaväart režim, ei tohi nii, ei teisiti, ei klaasiga, ei pritsiga, /klistiirpritsiga...» Ma sai teedä, et aasta vai kats

varramba olf taa laulu sõna üte tunnõdu laulu viie pääle tennü raadiomiis Pandi Valdo, kiä sis olf sanatooriumin olnu kopsõ tohtõrdaman.

Viil liiku sääl Pandi kotsilõ jutt, kuis tä ummi sukkõ mõsk. Tõmmaš musta suka ütstõsõ pääle jalga ni ujosi Sõsarsaarini ja tagasi, käänd sukkõst vii vällä ja sääd puhma pääle kuioma... Noh, vägega tunnõtuidd inemiisiga käävä üks egäsugumadsõ luu ütlen.

1965. aasta jõulu aigu olf raadion edimäne RAMETO saadõ. Tuust om vägega põnovalt pajatanu kiränik Saarõ Juhani uman raamatun «Valus naer».

Raadiomängu reporteris olf Pandi Valdo. Olf ka suurõ tsõõri raadiomäng, kon kullõja sai vastada. Kirju saadõti nii pallo, et Talina pääpostkontorihe pidi suurõ veomassina saatma kirju är tuuma.

Ma võti kah tuust mängust Tossu Tilda nime all ossa.

Tuust aost om mul alalõ vapitsirk Jaagupi pildiga tenokaart. RAMETO – raadio meelelahutussaatidõ toimõndus – nime mõtõl vällä Pandi Valdo.

Vapitsirgu tshkend Hiibusõ Hugo. Tä om tshkendänü ka Pandi pildi (taasama pilt seo luu man), tuu om raamatun «Valus naer». Aasta nummõr pildi all om 1975...

Tuu päiv 1976. aasta hainakuu lõpun om täämbädseni

meelen. Ollimi Vilja uulitsan vahtsõ kortina saanu. Müüblit olf veidü, must-valgõ televiisor saisõ nukan.

«Aktuaalnõ kaamõra» nakaš pääle. Metronoom tiksõ pikält, a saadõt es tulõ. Jäimi uutma. Ja sis tull tiidäandminõ Pandi Valdo minekist... Olf sääne tunnõ, et vägega uma inemine om koolnu. Ma arva, et niimuudu mõtõldi vägega pallõdõn Eestimaa perrin.

Pandi Valdo om kirotanu näütemänge, käsikirju filmele, kuuldõmänge, estraadikavvu. Ja tennü saatit, saatit, saatit... Kiä jõvvas kõkkõ üles lukõ. Ütest ei päsõ kuigimuudu müüdä: telesaatosari «Täna 25 aastat tagasi» uma 313 saatõga. Pääle nakaš tuu 30. lehekuul 1966 ja lõppi 3. sükõskuul 1970.

Kitsa nõuka ao seen püüdse Pant näüdä Tõist maailmasõta vahtsõ nuka alt. Ma mõtlõ, et Pandil olõs taastassuust ütest saatõsafast küländ

olnu, et hindäst jälg rahva meelenpidämiste jättä.

Miis nigu orkestri – nuu sõna läävä Pandi kotsilõ õkva täppi. Miis, kiä läbimõtlõmalda midägi es ütlen. Ja üks paistu timä ütlemiisist nalja ka läbi. Näütises kasvai taasama Pandi vastus sõbrulõ, ku nuu tälle vahel viinavõtmisõ peräst sõnnu pääle loi. Pant ütlen: «Jätad päeva vahele, rahvas paneb tähele.» Es olõ timägi siibuga engli. A ku mõtõlda aokiränigu rassõ tüü ja tõnõkõrd vägegagi mõro leevä pääle...

Ku pääle «Täna 25 aastat tagasi» Panti kiteti ku sõa-aokiränikku, ütlen tä esi, et sõast pallo rohkõmb miildüse tälle laulupido ja lihtsä inemise. Ja toda olf nätä ja tunda kah, ku kuulsa raadio- ja telemehe 80. sünnüaastapääväl näüdäti televiisorin juppõ timä umaaigsist saatist. Ka lihtsä ja inemline mõos üte õigõ aokiränigu käen suurõlt.

Esimuudu

Kihvtikäkjä hiire

Märdikuu aokirän *Eesti Loodus* kiruf Kaplinski Jaan hiirist, kiä katva välläpantu kihvti kinni: käkvä är, et tõsõ süümä es saanu tulla.

Meil juhtu tuulsamal aol säänesama lugu. Nii ku sügüse kihvtitõpsi vällä panni, olf pääle tõist üüd tarõn rõivakirstu all kihvtisit kaarahelbit täüs kilukarbilõ kummalõ papptaldririk pääle pant.

Tahi viil latsõga õiõndama naada, et midä tä säändse asaga mäng, a sõs näi, et kilukarpi olf topit ka pupirõivit, midä pupimajast võtta and. Esiki hiirechais olf noilõ manu tulnu. Tuu pääle lätsimi terve perrega kõrraga tarõ pääle kaema. Sääl olf kah mõlõmba karbi lastuprahi, paprõ ja kivivilla juppõga kinni katõdu. Karbõst olf üks süüdü kah.

Ütest karbist lövvimi lisas kihvtile ka puhtit nisuterri, midä hiir olf saanu tuvva õnnõ aidast, tarõ mant üle muru kävven. Tuu pääle arvssimi, et hiire es käki kihvti är tuuperäst, et nä tahtnu ullimbit suguvelli kihvti süümise iist pästä. Taa om säänest sorti kihvt, midä eläi edimäse paari päävä joosul ei tunnõki, et midägi hätä olõs. Käkmise mõtõ olf arvada üks tuu, et rohkõmb hädä kraami hindäle hoita.

Aokirä *Eesti Loodus* tulõvan numbrõn kirotas hiiri ja rottõ uurja Miljutini Andrei hiiri säändse talitamisõ põhjusist. Timä arvas kah, et ega naa eläjäkese kinkastki pääle hindä joht ei hooli. Tä arvas, et liigi poolõst võisõ tegemist olla kaalushiirega, kiä om egävenc jüräjä, söõgi ümbrekandja ja ärkäkjä.

Naabrimiis Juno Ainar ütlen, et tä om kah nännü, kuis hiire kihvti tõisi iist är käkvä. Joba paar viimäst aastat. Varahampa olõ-i rotikihvti käkmisest midägi kuulda olnu. Tuu või tähendä, et lõpus ummõtõ om kihvtimeistriil õnnõs länü sääne prokk kokko sekä, midä hiir üle kõgõ hindama nakkas ja puhta nisuga üte pulga pääle nõst. Sai veli viil inne kuulmist hädä kraami maitsa.

SAARÕ EVAR

Hiirekihvti karp inne...

...ja päält hiire käkmistüüd. SAARÕ EVARI PILDI

Kahru vägi latse seen

VÄHESOO LUULE

Oll sügüsene aig. Mu poig Andre oll vast kolmõaastanõ. Lätsemi Võromaalõ kardohkit võtma.

Imä-esä olli meid uutnu ja osa tüüd är tennü. Nii võtsõmi viimätsit kardohkit ja korssimi aian ubinit.

Vanaesä võtsõ latsõlatsõ ütēn ja pand sanna kütümä. Istõva katõkeske sanna tiigi iin ja vanaesä kõnõl latsõlõ tuud juttu, kuis tütrik lätš sanna ja vanapakan tull aknõ taadõ kolli tegemä, musta hobõsõ tõlla iin.

Lats nakaš pelgämä. Savvusann omgi hirmsa kotus – must ja tahmanõ. Ma olli imäga aian ja es tiia tuust midägi.

Sann sai lämmäs, latsõ nõna oll tahmanõ ja ma tahtsõ tõsõ puhtas mõskõ.

Andre es julgu häste ütēn tulla, a ma ütli, et läämi katõkeske ja mõsõmi kipõlt, olõ-i pelädä midägi.

Lätši latsõga sanna, panni kündle palama ja tsusksi poja vanni lämmä vii sisse. No a siip oll tarõ mano

jäänü! Pidi perrä minemä!

Meil hoit san-naust kinni ja val-lalõ tubli jupp vin-klirauda.

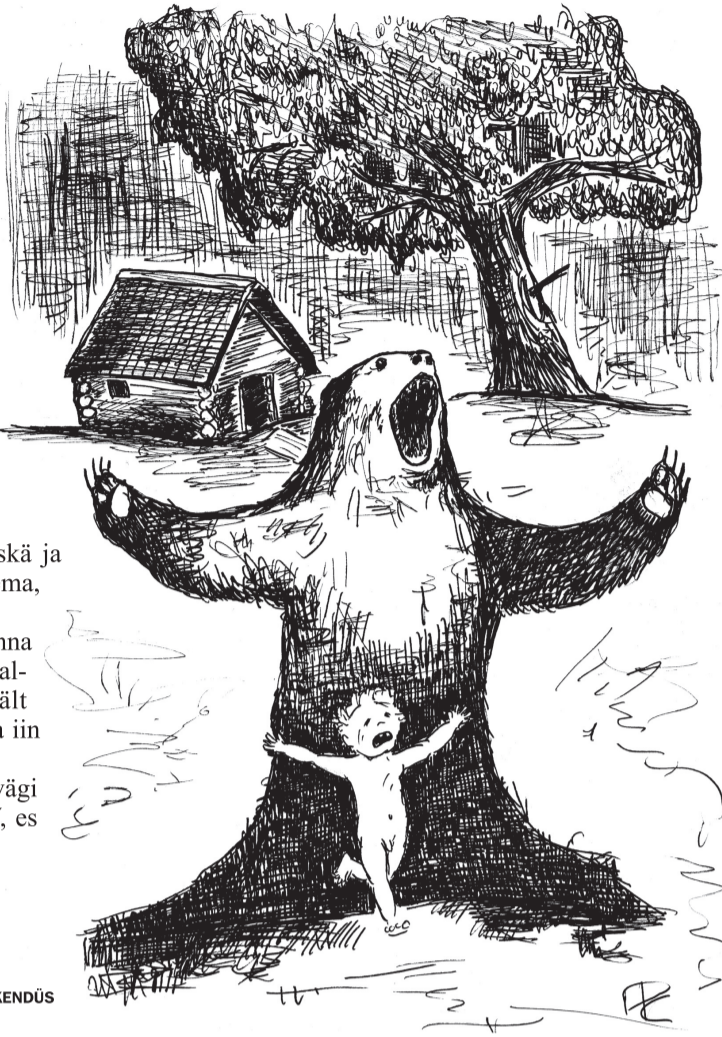
Ma panni tuu ussõ taadõ ja esi lätši suurõ joosuga kodo poolõ, et lats pelgämä es nakanu.

Tulõ tagasi ja kuulõ – hirmsa rüükmine tulõ san-na puult. Üle kardoh-kamaa tull pafas lats.

Võtsõ pojakõsõ üskä ja lätši sanna mano kaema, kuis lats vällä pääsi.

Ja uskõ vai ei, sanna uss es olõ niisama val-lalõ, a oll hingi päält maaha lahut ja sanna iin maan.

Kost sääne kahru vägi väiku latsõ sisse tull, es mõista kiäki arvada.

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

Edimäne pini

Taa lugu juhtu Vinne aigu, säitsmekümnendide aastidõ paiku Seli sanatooriumin.

Kärner Kõrgema Gustav ja tohtri Käsperi Elfride olliva hää naabri.

Mõlõmba joba kõvastõ üle keskia ja rahva puult avvus-tõdu vana kooli inemise. Gustavil oll illus pini Pauka. Tohtril es olõ kassigi.

Ütskõrd tull parki kõndma lännõ tohtrilõ vasta naabri-miis.

Päälle viisiperäst teretüst se-lef tohtri: «Mul on siin kaasas konte. Mõtlesin, et annan need esimesele koerale, kes vastu tuleb. Ma annan need teile.»

PANGA MILVI

Orava matussõ

Lugu juhtu 1961. aastal. Olli sis kuvvõaastanõ. Kasvi va-

naimä puul Kraavi külän Uibopuu talun, tädipoig kah.

Egä päiv näimi oravat. Kүүni lakan oll luuk, mis kõik aig oll peräni. Sääll tä elligi.

Vanaimäl oll kass Ants. Kūhl tä jahtsõ tsirkõ kõikaig ja ütskõrd murdsõ mi orava ärki. Meil tädipojaga nii hallõ, a midägi es olõ tetä. Koolnu mis koolnu. Vaia maaha matta.

Kaibsõmi havva, pannimi orava kangakarp ja hauda. Muld päälle ja lilli kah. Risti teimi kah, määndsistik pilpist. Mi ollimi innembi kah matus-sil käünü.

Oll jo laud katõt ja võeti viina kah. Mi ka sõs teimi moosivett ja hämsimi leevä viipangi, sõs tsukru sisse.

Vanaimä tull, oll kuri, et vii ollimi är tsurknu, leeväpuru jai ju pangi kah.

Mis õks jõimi ja seimi edesi. A süä valuf, et äkki om orrav ellu tullu. Lätsemi

kaibsõmi havva valla, orrav koolnu mis koolnu.

Vahtsõst juuma ja süümä. Mi oll innembigi joodikit nannü ja mi ollimi ka uma mudsu perrä puon.

Lätsemi vahtsõst, kaibsõmi havva valla, a iks orrav es olõ ellu tullu.

A meil oll vaia viil kolmas kõrd ka kaia. Mõtõlõ, oravat inämb havvan es olõki. Mi tädipojaga nii õnnõligu, et orrav sai ellu.

Mõni aasta lätš müüdä, ku vanaimä kõnõl, et kavva naa latsõ tuud rõibõt, lõpnut oravat käpvä. Tä matsõ orava muialõ.

LIBERI MALLE

Veskil käumine

Peremiis lätš varra hummo-gu viläkuurmaga veskile. Vaia oll tetä leeväjahhu ja suurmit.

Pernanõ uuf miist kodo, tekk süvvä ja kütf aho, õt sügüsene aig ja miis tulõ kodo, om külmänü.

Hämärijuh jõudsõgi miis kodo ja oll väega vihanõ. Es ütõle naasõlõ midägi. Võtsõ jahukoti kuurmast maaha ja vei aita.

Naanõ kai tükk aigu, pand hobõsõlõ teki pääle ja küsse sis, õt mis sul viga om, õt sõnnagi ei tulõ suust.

Tuu vasta, õt kuis ma kühl nii ulli naasõ olõ võtnu, õt tä mõista-i viläkoti suudki kinni köütä. Tii pääl tulli kotisuu vallahõ.

Naanõ kullõl tuud juttu ja lätš kah vihatsõst. Ütef: «No ja kassil ka poja ja iks olõ ma süüdü!»

Lätš sis är tarrõ, pand tulõ palama ja istõ süümä. Esi ütõl hindä ette, õt vast nüüt olõ jo nii loll, õt ei mõista hindäle süvvä ka tetä.

METSOJA ÓIE

Üts nõsõs, tõnõ satas

Kuuli ütspäiv raadiost, et Ameriga kosmosõ-aparaat om Marsi pääl hingeliidsi pildistänü. No vaidlõsõ, et kas tuu oll humanoidi muudu kivitükk vai kivitükk muudu humanoid.

Ma olõ millegipe-räst viimädsõ variant-si puult – määndsegi planeedi pääl piäsi jo loogilidsõlt võtta elo olõma.

Maa pääl ello ei olõ. Vai õigõmbahe om, a seo ei olõ määnegi elo. Tuu tege ütē ja sama vällä. Sa läät täambä õdagu puuti ja su lemmikjuus-tu tsõõr om eelätsõst krooni võrra kallimb. Sa läät hummõn jälki puuti ja juust om jälki krooni võrra kallimb... Piim om, vorst om, sai-leib om. Kõik om nõsonu!

Võlsi! Mõnõ asa satasõ kah, kõikaig: mu massina pensunäütäjä tseier ei taha mitte kuigimuudu nõsõda, ku ma sõida.

Mu naasõ kaal satas – tä tege sporti... Kõik naasõ piäsi sporti tegemä, selle et ku nä hinnäst vormin ei hoiä, nakkas miihil sadama nigu mu mas-sina pendsinitseier... Miihil või kah niimudu sata, ku näil himmo ei olõ. Kõgõpäält satas tassakõistõ ja sõs satas tävves-te är. Sõs satas õkvalt tujo ja... Ega jah, kõik nõsõmisõ halva ei olõ ja kõik sadamisõ hää.

Ku Veerpalu ja Mac sadamisõ pääl omma, om näil keremb, mäkkenõsõminõ võtt hinge vällä. Ku kivi süäme

RUITLASÕ OLAVI, inemine

päält är satas, nak-kas süämel ja meel parõmb... ku sapikivi veidükese satas, om nii vallus, et kusi tulõ püksi...

Ega ku poodin om kõik nii kallis, ei piäki jo nii palfo süümä. Süüt veidemb, situt kah veidemb! Egäl puul om tasakaal.

Ku elo lätt väega rassõs, piät joogat tegemä nakkama. Mullõ paistus, et riik kaes säändse asa pääle hää meelega.

India joogi näütuses võiva puul aastat kirstuga maa seen söömälä-joomalda olla. Perän nõsõsõ ülēs ja olõ-i näil hätä midägi.

Õnnõ puuti om edimäne kõrd päält puult aastat vallus minnä – juust nõsõs kruun päävän, poolõn aastan om 182,5 päivä ja ku juug lätt perän paastu pidämist puuti, saa tä inämbüste inhvarkti, ku kassan juustu iist masma nakkas...

Ku ma ütspäiv joogat tege-mä nakka ja minno kirstuga maa sisse kaivõtas, ei olõ säält poolõ aastat peräst joht inämb vällä ronni.

Majandus muutus poolõ tunniga, perän ei harinõ tuu muutumisõga är.

Ku uma kultuur ei avida, tulõ india uma võtta! Üts suur osa inemiiisist omma nigunii joba joogi ja tõsõ, kiä ei olõ, veevä näile jõuluõdagul üle raudtii kündlit ja tõmbasõ paar kõrda rihaga...

Tossu Tilda pajatusõ

Kõhä es lasõ saadõt tetä

Taa luu om telemiis Pandi Valdo kõnõlnu teleaokiränige kursuisil 1975. aastal.

Oll nii, et ütē saatõ tegemise aigu vaivõf Valdo bronhiidi käen ja tundõsõ, et piäsi kõhimä. Saatõn oll miihil jututsõõr. Tä pallõf kõgõ suurõmbal jutu-mehel pikembält kõnõlda. Esi nõssi pistü, et dekoratsioonõn takan hinnäst tühäs kõhhi.

Äkki näge, et helükaamõra-miis sõit kooguga talle perrä. Lätt kavvõmbalõ – kuuk iks täl takan. Ei avida ka nuka taadõ pagõminõ... Tä om pildi pääl!

Peräkõrd näüdäs Valdo käega, et nakkas kõhimä. Päälle tuud vei helükaamõramiis koogu minemä. A saatõ säädjä oll üllen puldin kattõ kattõ kokko lõõnõ: kae kon miis, lätt poolõ saatõ päält minemä!

Õhuhäire vastik helü

Pandil aokirändusekoolitust es olõ, tä oll noorõn Tarton oppajidõ seminäriin käünü.

Timäga ütēn käve sääll ka Tasa Esko, kinka ütēn Valdo ildampa raadiotüüd tekk.

Aasta oll 1943. Tulõvadsõ kuulmeisteri ellil Eesti rahva ütīsabi ütīsälämisen.

Sõa aol oll süümisega kitsas. Kõõginaasõ vaariti sääll aiavi-läst ütēpaaruuga. A nuu naasõ pelksi õhuhäiret. Hädäpassun oll Riia mäel, peräskidse EPA maja katusõ pääl.

Pandi Valdo mõist tuu jället hellü väega täpsele viioli pääl perrä tetä. Nigu vingimine pääle naas, panni naasõ pada-vai keldrihe varjo. Poisi, nuu tulõvadsõ kuulmeisteri, lätši küüki ni vitsuti kere ütēpaaruuga täüs.

Juhtuminõ Urvastõ meierin

Urvastõ valla lehen oll juttu Urvastõ meierist ja mullõ tull miilde ütē juhtuminõ piimä viimisega meieride. Nellä ma-japidämise vaihõl veimi piimä kõrdamüüdä. Vankrin oll 5–8 piimäkarda.

Ütskõrd sõitsõ ma piimäga trepi ette. Nõstsõ karra trepi pääle, vei hobõsõ käsipuu manu ja andõ piimä är. Sis lassõ karra lõssi täüs, tirisi lõssiga anoma trepi pääle ja lätši hobõst tuuma.

Oh õnnõtust: hopõn oll vahēpääll taasperilde vehmerde vaihõlõ pantu! Tull sis hopõn

vallahõ võtta ja õigõst piten ette panda. Tuu võtsõ ütējagu aigu ja ku sõitsõ trepi ette, sai tõisi käest prakka, selle et mu anoma oll tõisil iin. Ma es nakka sele-tämä, mis mukka oll juhtunu.

Seo vingõrpussi teivä mu koolivele Sõõde Richard ja Alandi Heldur, kes tõiva kah piimä meieride. Perän palssiva mu käest andis tuu tembu.

KRUUSAMÄE MAIMU

Kuuluda

SAAG OSTA IKS SAEPOODIST!
www.saepeed.ee, ☎ 513 1511.

Kuuluda Uman Lehen! 1 rida mass 15 kruuni. Kõlsta tel 78 22 221. Kae mano: www.umaleht.ee.

Latsilõ

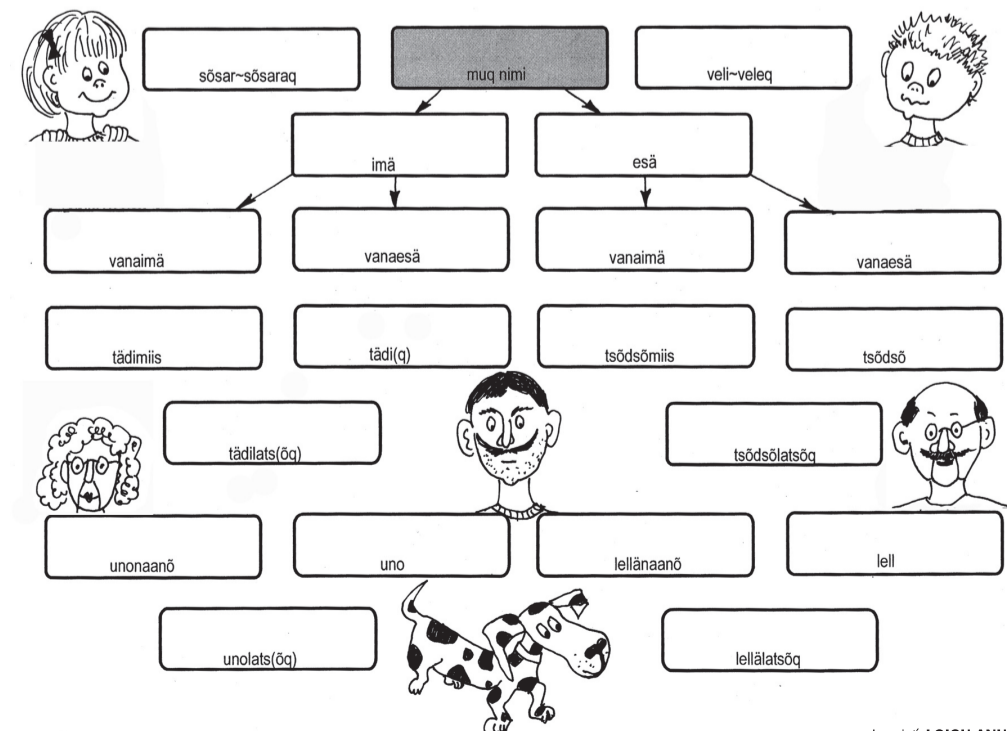
Vastussõq saatkõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja telehvoninumõõf. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsi-raamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ mõistatusõ õigõq vastussõq: pümme üü, lämmi päiv, kõllanõ kuu, helle täht, tinnõ pilv, külm vihm, valgõ lumi.

Avvuhinna saavaq Saar-niidü Robin (6) Misso latsi-aia, Sosare Jaanika (12) Hindsiku küläst ja Sasi Sirelin Põlgastõst.

Muq sugupuu. Täüädäq tapõl (lell om esä veli, tsõdsõ esä sõsar)! Saadaq täüdedü tapõl ärq ildampa 7. radokuu pääväs!

Joonist LOIGU ANU